HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

נכל מקום שאתה. ולקמן פריך הש"ס לפיקמיה: **לרוך להביא ראיה.** שבצ"ל ד נתגייר שמע גבעוני מהול הוא ומשום שנאמר לע"ו הוא דקאמר הכי ומשקר: ס"ג **מהו דתימא נא ניסמיכו:** [ב] **מעמך.** גר ותושב ומי עמך (ויקרא כה): **דלינא טובא.** לפסק חלב ובשר דקמייתי: **דקמפייעי קראי.** דהא עמך כל מקום שאתה מצוע ואפילו בארץ ובאלהיכם למה לי אלא לגלות ארמיה קמי דבארץ לרוך להביא ראיה בחו"ל ולא בחוצה לארץ: מלכתיב (ג) גר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכור לנכרי (דברים יד) ואפילו מכלן אמר ר' יהודה גר בעי בית דין. **ירוך.** אם הבכור בן השנואה ירוך: **ירוך לאחרים.** שאם אין ב"ד מכריזים עותו נאמן עליו לומר זה בני בכור ליטול פי שנים: **בן גרושה הוא.** וכמן חלל הוא: **ואין עדות לעובד כוכבים.** הואיל וניך מוחזקין בכשרות אין אתה נאמן להעיד עליהן ולפוסלן: **לפסול את בניך.** דנפקא לן מיבמה ואי אתה נאמן לפסול את בני בניך: **והלכתא כרב נחמן.** דאמר לדבריו עובד כוכבים הוא ואין עדות לעובד כוכבים ולפילו מבניו לא מהימנן: **והמנינן ברבינא.** דנאמן הוא על בנו קטן שאין לו בניס וקס"ד דהא מתני' גבי שבא ואמר גר אני קמיירי: **הויא.** דקתני נאמן לומר זה בני בן גרושה ועלה קתני דנאמן הוא על הקטן דהא ישראל הוא ויש לו עדות והתורה האמינתו על בנו ולא על בן בנו אבל גבי גר אפילו אבניו לא מהימנן דאין עדות לעובד כוכבים: **ומחופין.** שפליט וכפויין כמו שמופי כפא (שבת דף סו:): **כפייתי ליה.** ואיני דאי: **ואיני דאי.** ואיני ראוי להשתתף בלרתן ומי יתן ואזכה לך: **ומודיעים אומו.** לקמן מפרש טעמא דכולה מתני':

אין לי אלא בארץ בח"ל מנין תלמוד לומר אתך בכל מקום שאתך אם כן מה ת"ל בארץ בארץ צריך להביא ראיה בח"ל אין צריך להביא ראיה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה בא הוא ועדיו עמו קרא למה לי אמר רב ששת דאמרי שמעינו שנתגייר בב"ד של פלוני סד"א לא ליהמנייהו קמ"ל (ו) בארץ אין לי אלא בארץ בח"ל מנין ת"ל אתך בכל מקום שאתך והא אפיקתיה חדא מאתך וחדא [א] מעמך וחכ"א בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה ואלא הא כתיב (ז) בארץ ההוא מיבעי ליה דאפילו בארץ מקבלים גרים דסד"א משום טיבותא דארץ ישראל קמגירי והשתא נמי דליכא טיבותא איכא לקט שכחה ופאה ומעשר עני קמ"ל א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אהלכה בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה פשיטא (ח) יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמא דרבי יהודה דקמסייעי ליה קראי קמ"ל ת"ר יושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו מכאן א"ר יהודה גר שנתגייר בב"ד הרי זה גר בינו לבין עצמו אינו גר מעשה באחד שבא לפני רבי יהודה ואמר לו נתגיירתי ביני לבין עצמי א"ל רבי יהודה יש לך עדים אמר ליה לאו יש לך בנים א"ל הן א"ל כנאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול את בניך [ומי] א"ר יהודה אבנים לא מהימן ג והתניא 2יכיר יכירנו לאחרים מכאן א"ר יהודה 3נאמן אדם לומר זה בני בכור ד וכשם שנאמן לומר זה בני בכור כך נאמן לומר בני זה בן גרושה הוא או בן חלוצה הוא וחכ"א אינו נאמן א"ר נחמן בר יצחק ה"ק ליה לדבריך עובד כוכבים אתה ואין עדות לעובד כוכבים רבינא אמר הכי קאמר ליה יש לך בנים הן יש לך בני בנים הן א"ל נאמן אתה לפסול בניך ואי אתה נאמן לפסול בני בניך תניא נמי הכי ר' יהודה אומר 4נאמן אדם לומר על בנו קטן ואין נאמן על בנו גדול ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן והלכתא כוותיה דרב נחמן בר יצחק והתניא כוותיה דרבינא 5ההוא לענין יכיר איתמר תנו רבנן 6גר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם אם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו מיד ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו עונש של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת למדרה זו אכלת חלב אי אתה עונש כרת חללת שבת אי אתה עונש סקילה ועבשיו אכלת חלב עונש כרת חללת שבת עונש סקילה וכשם שמודיעין אותו עונש של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל לא

סבר לה כרבי עקיבא דאמר מין קידושין מופסין בחייבי לאוין: **כך** נאמן אדם לומר זה בן גרושה. ר' אליעזר מפרש דנפקא לן מדכתיב בן השנואה יכיר (דברים כא) וכן מסמע בירושלמי בפרק בתרא דקידושין ולשון הש"ס לא מסמע הכי דקתני כשם שנאמן אדם לומר זה בני בכור מסמע דמינה גמר ויו"מ דטעמא דר' יהודה דמסמע ליה קרא דנאמן אדם לומר זה בני בכור אפי' על תיובתין בין הבניס ובשאומר על הקטן שהוא בכור מ"מ הראשון ממזר אלמא דנאמן לפוסלו וה"נ דנאמן לומר שהוא בן גרושה: **ואין** עדות לעובד כוכבים. ועל עלמו נאמן מסוס דשוי נפשיה מחייבי לאוין: **כאן** נאמן אדם לומר זה בני בכור. מסמע דהלכה כר"י דנאמן לף לפסול בניו דלוקח מסוס לאין עדות לעובד כוכבים ולף כמו שמפרש רבינו מס לאין הלכה כרבי יהודה אלא לפסול בניו אפי' דלוקח מסוס לאין עדות לעובד כוכבים לאין יכול לפוסלן ולף כמו שמפרש רבינו מס לאין הלכה כרבי יהודה אלא כשפוסל בניו על ידי שכרת בכור אבל בלא כרת בכור לף ובשלמות בפרקא (ה) וירא נמי דקדק מסך דשמעתין דבכל ענין הלכה כרבי יהודה:

מטבילין

דבר תורה אד נמי כשר הכא מדאמין לגזילות וחבלות דבעינן שלשה לכ"ע ור' יוחנן דהכא אית ליה בהדיא (ז) בירושלמי דשנים שהלו אין מין לעיסה דין ודא"ת ואמן היכי מקבלין גרים הא בעינן מומחין וי"ל דשלוחותייהו עבדינן דכדשמעת נמי בשילהי המגרש (גיטין דף פח: ושם) וכמו שחשו נמי לגעילת הלת בפני לוין חשו נמי לגעילת הלת בפני גרים(ו):

במוחזק לך. לומר רבינו מס דלוקח בדידעינן דהוה עובד כוכבים מעיקרא דאי לא הוה ידעינן מהימן מגו דאי בעי אמר עובד כוכבים הוה סליק ואכיל פסחים בירושלים ואין לומר שאני התם דהוו סמכי מרובא דהוו ישראל הא בכל מקום נמי אימא רובא עדיף(ח): דרוש הנאמן לפנינו בתורת יהדות ישראל סס ועוד דאיכא מאמינין לאמר ליה ר"י אי אתה נאמן לפסול את בניך ואיכו גוסיס כאר אלא דאי אתה נאמן לפסול את בניך בח"ל אלא בארץ אין לי אלא בארץ בח"ל מנין ת"ל אתך בכל מקום שאתך והא אפיקתיה חדא מאתך וחדא [א] מעמך וחכ"א בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה ואלא הא כתיב (ז) בארץ ההוא מיבעי ליה דאפילו בארץ מקבלים גרים דסד"א משום טיבותא דארץ ישראל קמגירי והשתא נמי דליכא טיבותא איכא לקט שכחה ופאה ומעשר עני קמ"ל א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן אהלכה בין בארץ בין בח"ל צריך להביא ראיה פשיטא (ח) יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמא דרבי יהודה דקמסייעי ליה קראי קמ"ל ת"ר יושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו מכאן א"ר יהודה גר שנתגייר בב"ד הרי זה גר בינו לבין עצמו אינו גר מעשה באחד שבא לפני רבי יהודה ואמר לו נתגיירתי ביני לבין עצמי א"ל רבי יהודה יש לך עדים אמר ליה לאו יש לך בנים א"ל הן א"ל כנאמן אתה לפסול את עצמך ואי אתה נאמן לפסול את בניך [ומי] א"ר יהודה אבנים לא מהימן ג והתניא 2יכיר יכירנו לאחרים מכאן א"ר יהודה 3נאמן אדם לומר זה בני בכור ד וכשם שנאמן לומר זה בני בכור כך נאמן לומר בני זה בן גרושה הוא או בן חלוצה הוא וחכ"א אינו נאמן א"ר נחמן בר יצחק ה"ק ליה לדבריך עובד כוכבים אתה ואין עדות לעובד כוכבים רבינא אמר הכי קאמר ליה יש לך בנים הן יש לך בני בנים הן א"ל נאמן אתה לפסול בניך ואי אתה נאמן לפסול בני בניך תניא נמי הכי ר' יהודה אומר 4נאמן אדם לומר על בנו קטן ואין נאמן על בנו גדול ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן והלכתא כוותיה דרב נחמן בר יצחק והתניא כוותיה דרבינא 5ההוא לענין יכיר איתמר תנו רבנן 6גר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם אם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו מיד ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין אותו עון לקט שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו עונש של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת למדרה זו אכלת חלב אי אתה עונש כרת חללת שבת אי אתה עונש סקילה ועבשיו אכלת חלב עונש כרת חללת שבת עונש סקילה וכשם שמודיעין אותו עונש של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל לא**

מסורת הש"ס

ו) [ברכות ט. ושם], ז) קידושין עד. עח: ג"כ קמו:, ח) [וע"ע תוס' קידושין סב: ד"ה גר], ט) שייך לעמוד הקודם, י) [ל"ל ואכיל פ"פ מ"ק],

תורה אור השלם

1. וְאָצַוֶּה אֶת הַהוּא לֵאמֹר שִׁפְטֵיכֶם בְּעֵת הַזֹּאת לֹא תַשָּׂא פְנֵי אִישׁ וְשָׁמַעְתֶּם בַּיַּקָּטן כַּגָּדוֹל לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי אִישׁ כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא דברים א טז
2. כִּי אֶת הַבְּכֹר בֶּן הַשְּׂנוּאָה יַכִּיר לָתֵת לוֹ פִּי שְׁנַיִם בְּכֹל אֲשֶׁר יִמָּצֵא לוֹ כִּי הוּא רֵאשִׁית אֹנוֹ לוֹ מִשְׁפַּט הַבְּכֹרָה: דברים כא יז

גליון הש"ס

גמ' א"ל נאמן אתה לפסול את עצמך. ע' כתובות כה ע"ב תד"ה הכי שמעת: **שם ואי אתה** נאמן לפסול את בניך. ע' לעיל כה ע"ב תד"ה ליתא: **תום' ד"ה** במוחזק לך וכו' דריב הבאין וכו'. עיין יוסלמי רפ"ב דכ"ה וכקרבן עדה שם: ד"ה **נאמן אתה** לפסול וכו' דמשוי נפשיה חתיכה דאיסורא. ע' במרדכי סוף פילקין:

הגהות הב"ח

(ה) גמ' קמ"ל בארצכם אין לי: (ו) שם הא כתיב בארצכם הזה: (ז) רש"י ד"ה מדכתיב גרו אגב: (ח) תום' ד"ה מפסט (בעמוד הקודם) אית ליה בהלית. נ"ב עי' סנהדרין ג' ע"ב תוד"ה דבני הכל: (ט) ד"ה נמוחזק וכו' כדפי' לעיל. נ"ב בפ' שני דף כה ע"ב תד"ה ליתא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' מעמך. ל"ל מאתכם (דכתיב בתר וכי יגור כו' הגר תאכם וכ"ה בתורת כהנים ומ"ש רש"י הוא תמוהו): [ב] רש"י ד"ה מעמך כו' עד פה"ד. ממחק:

מוסף רש"י

יכיר. קרא ימיל הוא (רשב"ם ב"ב קכז:). **נאמן אדם לומר זה בני בכור.** ופ' על פי שמחזיקין אחר בנכסי (שם). **בני זה בן גרושה הוא.** לאחר שנכנסים מחזיקים וילדה לי זה, לו שנשא אשה גרושה ונכנס הוא מדכתיב יכיר, מה לי נכור אחר (שם). **בן גרושה הוא.** ואלל הוא, או בן חלוצה הוא. בן תלוסה חלל מדכתיב, גזירה תלוסה אחו גרושה ופ"ג דנפקא לן (לעיל כד.) מדכתיב ואשה גרושה, הא אמרינן התם דקרא דאשה בעלמא (ב"ב שם). **והכ"א** אינו נאמן. לף שכבר ולף כחלל ובגון שמוחזקין כאחר שהוא נכור, וקרא מוקי בגרוי היכא, כגון שבאו ממדם בכאן ואין מוחזקין בלאחר מכן מי הכבור ומי הפסוטו התם ולאי אף מהיכן (שם).

עין משפט נר מצוה

קכז א מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' ז סמג לאוין קנו טוש"ע י"ד סי' רסח סעיף י:
קכח ב מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סי"ח:
קכט ג מיי' פ"ג מהל' מעלות הלכה יד סמג עשין לו טוש"ע ח"מ סימן רעז סעי' יג:
קל ד מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הל' טז סמג לאוין קנו:
קלא ה ו מיי' שם הל' טז וסמג שם טוש"ע שם סימן ד סעיף כט:
קלב ז מיי' פי"ג שם הל' יד ופי"ד הל' ו סמג לאוין קנו טוש"ע י"ד סימן רסח סעיף ג:

תום' חד מקמאי

וכבר כתבתי מזה כל הצורך בפרי"א דמילה: א"ר יוחנן בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראיה כשהוא מוחזק בעובד כוכבים אבל אם אינו מוחזק א"צ להביא ראיה. הפה שאסר הוא הפה שהתיר דאי בעי אמר ישראל אני מאבותי. וראיה לדבר ההוא עובד כוכבים דהוה אכיל פסחים בירושלים בפרק קמא דפסחים: מעשה באחד שבא לפני ר' יהודה וא"ל נתגיירתי ביני לבין עצמי וכו' פי' לא היו מוחזקים בו שהוא עובד כוכבים דא"כ היה צריך להביא ראיה עליו ועל בניו אלא היו מוחזקים בו שהיה גר. ושאל לו ר' יהודה יש לך עדים כלו' יש לך עדים שנתגיירת בינך לבין עצמך אפילו בניו פסולים ואם יש עדים שנתגיירת בפני ב"ד או ג) בפניהם קבל עליו עול מצות שהודיעוהו [הרי] הוא גר גמור והוא עצמו כשר ומיירי שנתגייר הוא ובניו דאם נתגייר הוא לבדו ובא אח"כ על ג'ורת או על בת ישראל הרי בניו כשרים. דקי"ל עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ואם לבתה האמר ר' יהודה בת גר זכר כבת חלל זכר. והיכא דאמרי סהדי שמעגו שנתגייר בב"ד פלוני מהימנין ליה. תניא א"ר יהודה נאמן הוא על בנו קטן לאמר שהוא בן גרושה או בן חלוצה ואינו נאמן על בנו גדול. א"ר חייא בר אבא א"ר (שמעון) [יוחנן] לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בנים זהו גדול גדול ואין לו בנים זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשאין לו בנים אבל אם יש לו בנים אינו נאמן אפלו אבנו דאבריה המניה רחמנא ולא אבר בריה:

ג) דעתו דבדיעבד מפי' בקונטרס על מנת בנכד סי' בפני ב"ד נמי פני ועי' בטוש"ע יו"ד סימן רס"ח סעיף ג'.